

Література

1. Мазур І.П., Тищук М.М. (2019) Лікарське самоврядування: європейський досвід і кроки до впровадження в Україні. *Здоров'я України 21 сторіччя*, № 4 (449): 26–27 URL: <https://health-ua.com/article/41680-lkarske-samovryaduvannuyavropejskij-dosvd-kroki-dovprovadzhennya-vukran>.
2. Публічне управління в Україні: виклики та перспективи: *матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, м. Запоріжжя, 27-28 жовт. 2023 р. Львів Торунь: Liha-Pres, 2023. 60 с. URL: https://nung.edu.ua/sites/default/files/2024-02/conference_kpu_stat%20maneg_27%E2%80%9328%20%D0%B6%D0%BE%D0%B2%D1%82%D0%BD%D1%8F%202023.pdf.
3. Проект Закону про лікарське самоврядування (№ 10388 від 01.01.2024). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/1110506A>.
4. Проект Закону про медичне самоврядування» 10372-1 від 08.01.2024. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43483>.
5. Проект Закону про самоврядування в сфері охорони здоров'я в Україні (№ 10372 від 25.12.2023). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43447>.
6. Професіоналізація державної служби: вітчизняні виклики та європейські орієнтири: *матеріали Міжнар. круглого столу до Дня державної служби* (Київ, 20 черв. 2023 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, Н.М. Корчак, Н.Б. Ларіної. Київ: ННІ ПУДС КНУ, 2023. 200 с. URL: <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/367/files/e042ca3d-c4e0-4b73-8d46-a81c5709e88d.pdf>.

УДК 340:336.226(043.2)

Устинова І.П., к.ю.н., доцент,
Денисюк М.С., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ВІЙСЬКОВИЙ ЧАС

Існуюча система оподаткування доходів громадян досить неефективна і потребує ґрунтовного аналізу з метою виявлення напрямів її реформування. У вітчизняних реаліях вплив податку на доходи фізичних на доходи бюджетів різних рівнів досить значний. Тому до найбільш складної проблеми фіскального та регулюючого значення слід віднести дослідження значення податків з особистих доходів фізичних осіб у формуванні доходної частини місцевих бюджетів. Початок воєнних дій в Україні та введення воєнного стану змусили керівництво країни переглянути низку законодавчих документів, у тому числі й щодо оподаткування доходів фізичних осіб [2, с. 15-18].

Податок на доходи фізичних осіб не тільки є загальнодержавним податком, але є джерелом доходів як державного, так і місцевих бюджетів

у порядку розподілу, визначеному Бюджетним кодексом України. Відповідно до адміністративно-територіальної реформи, основна частина ПДФО тепер зараховується до місцевих бюджетів. Понад 80% надходжень місцевих бюджетів в Україні формується за рахунок податкових надходжень, лівову частку яких становлять надходження від податку на доходи фізичних осіб. Серед інших змін, які торкнулися структури доходної частини, було перерахування до місцевих бюджетів 10,0% податку на прибуток підприємств та запровадження акцизного збору на місцевому рівні.

Слід зазначити, що згідно з аналізом структури формування податку на доходи фізичних осіб за видами оподаткованого доходу в Україні за останні п'ять років структура суттєво не змінилася. Таким чином, податок на доходи фізичних осіб є важливим інструментом формування доходної частини місцевих бюджетів України, що свідчить про значну фіскальну роль цього податку. Подальша реалізація реформи бюджетної децентралізації та забезпечення ефективності міжбюджетних відносин соціально-економічного розвитку потребує посилення бюджетної незалежності місцевих бюджетів. Важливим аспектом на цьому етапі мають стати заходи щодо покращення розподілу доходів від збору ПДФО між адміністративно-територіальними одиницями різних рівнів шляхом перерозподілу на основі розрахунку за формулою з урахуванням таких параметрів: чисельність офіційно зареєстрованого населення; кількість дітей дошкільного віку; категорії розміру населеного пункту (коефіцієнт для врахування обсягу надлишку товарів і послуг за рахунок трудової міграції). Механізм нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб в Україні регулюється ст. 168 ПКУ [1].

З початку вторгнення країни-агресора до 28 лютого обсяг розміщених коштів населення на рахунках найбільших банків зріс, зазначають в Нацбанку. Зростання відбулося внаслідок надходження значних виплат наприкінці місяця на рахунки клієнтів банків, у тому числі заробітних плат. Протягом березня здійснено авансові платежі за розрахунки з оплати праці для наповнення «бюджету». Щоб не порушувати вимоги законодавства на підприємствах, в основному, основну суму заробітної плати виплатили на початку місяця (як аванс), невеликий залишок виплатили, у терміни встановлені у колективному договорі [3].

Оскільки введення воєнного стану не знімає з роботодавця обов'язку виплачувати працівнику заробітну плату або середню заробітну плату, якщо працівник продовжує виконувати роботу або законом для такого працівника передбачене здійснення відповідних нарахувань та виплат. На час війни та для післявоєнного стану розбудови країни потрібна нова податкова модель і Президент України підписав Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX (законопроект 7137-Д) для підтримки українського бізнесу в умовах війни [3].

Зокрема, для реалізації норм даного Закону передбачені наступні зміни в частині ПДФО, а саме: благодійна допомога, надана учасникам бойових дій та особам, які живуть на території бойових дій, не оподатковується ПДФО. Також не оподатковується ПДФО вся нецільова благодійна допомога особам, які постраждали внаслідок збройної агресії РФ; у разі виплати благодійної допомоги на лікування та медичне обслуговування (обстеження, діагностику), у тому числі для оплати (компенсації) вартості, ПДФО та військовий збір не застосовуються. Таким чином, роботодавці та працівники мають достатньо механізмів, аби оформити свої взаємовідносини під час воєнного стану з урахуванням інтересів та можливостей обох сторін.

Отже, ПДФО є одним із найважливіших правових та фіскальних інструментів, за допомогою яких держава забезпечує себе необхідними ресурсами для фінансування різних видів соціальної діяльності. Сучасні проблеми в системі територіальних фінансів, особливо відсутність фінансових ресурсів у місцевих бюджетах, визначають перспективи подальших досліджень щодо вдосконалення механізму оподаткування доходів фізичних осіб як важливого джерела доходів.

У розвинених країнах Європи цей податок стягується переважно за більш високою ставкою та має переважно прогресивний характер. У структурі доходів державного бюджету України ПДФО є найбільшим джерелом податкових надходжень серед прямих податків. Концепція реформування ПДФО передбачає усунення основних недоліків чинної методики справляння цього податку, а саме: скасування військового збору; скасування ПДФО та впровадження єдиного збору з фізичних осіб за ставкою 18%; зміну методики застосування ПСП з огляду на рівень мінімальної заробітної плати. Отже, питання реформування ПДФО повинно відбуватися із урахуванням економічних та соціальних наслідків військового вторгнення в Україну.

Література

1. Податковий кодекс України: Кодекс України № 2755-VI від 01 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 15.04.2024).
2. Діденко С. В умовах воєнного стану: функціонування фінансового сектору сьогодні. 20.03.2022. URL: <https://ua.news/ua/v-uslovyuyah-voennogo-polozhenyua-funktzyonyrovanye-fynansovogo-sektora-segodnya/> (дата звернення: 15.04.2024).
3. Ustynova I., Tolcachova I., Lukhova Ya., Husar A. Budget federalism as an integral part of Ukraine's globalization integration. *Revisna Genero e Interdisciplinaridade* V.2, 2021, N.1. P. 47-67.